

оволодінні нормами поведінки в суспільстві; набуття навичок активної соціальної діяльності.

Отже, на основі аналізу теоретичної спадщини А. Макаренка можна стверджувати, що повноцінний громадянин й патріот для нього – це людина, яка активно демонструє позитивні моральні цінності в ділових і міжособистісних стосунках із людьми; той, хто працює осмислено, відчуває себе господарем своєї країни; який володіє економічною грамотністю, уміє управляти виробничим колективом; готовий долати об'єктивні й суб'єктивні труднощі на шляху до соціально-ціннісної мети; сім'янин, що успішно виховує власних дітей; адекватно оцінює свою соціальну значущість і тому володіє почуттям власної гідності.

Список використаних джерел:

1. *Словник української мови: в 11 т. / за ред. І. К. Білодід та ін. Київ: Наук. думка, 1975. Т. 6. 840 с.*
2. *Бех І. Д. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Гірська школа Українських Карпат. 2015. (№ 12-13). С. 26–37.*
3. *Бех І. Д., Чорна К. І. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Київ, 2014. 29 с.*
4. *Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#n13> (дата звернення: 18.09.2021)*

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФАКУЛЬТЕТУ ЯК СТРУКТУРНОГО ПІДРОЗДІЛУ УНІВЕРСИТЕТУ

*Новописьмений С. А.
Полтава, Україна*

Виклики сьогодення вимагають замислитися над проблемою збереження науково-освітнього потенціалу, зокрема такої важливої його складової як матеріально-технічної бази факультету, що є структурним підрозділом університету. Це цілком і повністю торкається й природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, база якого була створена, розвивалася й модернізувалася багатьма поколіннями освітян, науковців та управлінців на протязі більш ніж 100-річної його історії [1].

Розглядаючи ресурсний потенціал факультету, ефективного перетворення його сучасний науково-освітній капітал, слід зазначити, що модернізація вищої освіти на сучасному етапі розвитку країни передбачає у якості стратегії інтеграцію в єдиний світовий та європейський освітній простір, академічну мобільність та свободу вибору освітніх програм. При цьому слід враховувати, що щорічно змінюються правила прийому для

вступників та модифікується система фінансування. Усе це вимагає постійної і напруженої роботи усіх викладачів і співробітників природничого факультету, які повинні знайти відповіді на постійно виникаючі проблеми та виклики. У нових умовах необхідно поставити задачу подальшого підвищення якості освіти, яке повинно опиратись на традиції університету із одночасним сприйняттям тенденцій, які реалізуються у сучасній системі вищої освіти.

Менеджментом факультету повинні бути сформульовані основні проблеми, ключовою з яких на сьогодні є:

– забезпечення формування інноваційної людини – людини із інноваційним типом мислення, інноваційною культурою та здатністю до інноваційного типу діяльності;

– здійснення підготовки громадянина України до життя в умовах глобального простору, формування свого роду людини, що забезпечить сучасний рівень її діяльності, а також конкурентність України в європейському і світовому просторі;

– перехід до толерантної педагогіки, суб'єктно-суб'єктних відносин у навчальному процесі, взаємна повага учня і вчителя, що забезпечать формування самодостатньої особистості, громадянського суспільства в Україні, демократичний розвиток країни;

– формування сучасної системи цінностей у освітян, що сприяли б максимальній самореалізації кожного з них, утвердженню національної єдності, найповнішому усвідомленню національних інтересів і їх розвитку у співпраці та конкуренції з іншими країнами, включно із захистом незалежності і територіальної цілісності України.

Концепція розвитку природничого факультету визначається наступними принципами:

– єдність освітньої, наукової та виховної діяльності, які дають випускникам глибокі наукові знання;

– фундаментальна теоретична і практична підготовка, яка дозволяє випускникам швидко адаптуватись до сучасних виробничих та технологічних умов;

– високий рівень вимог до студентів та викладачів, з метою гарантії якості підготовки фахівців;

– новаторство, що вимагає від студентів, викладачів і співробітників факультету постійно знаходити найкращі шляхи розв'язання поставлених перед ними задач.

Особливої актуальності набувають завдання системного дослідницько-інноваційного супроводу у вищих навчальних закладах.

Діяльність природничого факультету відбувається відповідно до Програми розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, спрямованої на удосконалення

національної системи вищої освіти та інтеграцію в європейське і світове товариство. **Метою** роботи факультету є підготовка науково-педагогічних кадрів, готових до професійної самореалізації і конкурентоздатних на ринку праці, з науковою підготовкою на рівні європейських вимог, поліпшення роботи у сфері наукової та навчальної діяльності, розвиток партнерських відносин з провідними вітчизняними вишами для ефективного проведення спільних наукових досліджень, що передбачає реалізацію наступних основних напрямків діяльності:

- створення умов для ефективної освітньої діяльності;
- підготовка висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів;
- застосування наукових досліджень у практиці;
- розвиток і впровадження нових освітніх технологій, сучасних форм і методів навчання, що опираються на тісну інтеграцію освіти, науки і практичної діяльності;
- удосконалення форм і методів профорієнтаційної роботи;
- посилення практично орієнтованого характеру педагогічної освіти, що відповідає перспективним потребам державного та регіональному ринку праці;
- застосування проєктного підходу щодо активізації участі наукового потенціалу факультету в рамках університету та за його межами в програмах економічного розвитку державного та регіонального рівня [2].

Головною метою **освітньої діяльності** природничого факультету є підготовка та випуск конкурентоспроможних фахівців за освітнім ступенем «бакалавр» за спеціальностями 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014 Середня освіта (Хімія), 014 Середня освіта (Природничі науки) 073 Менеджмент, 091 Біологія, 101 Екологія та 102 Хімія, та освітнім ступенем «магістр» 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014 Середня освіта (Хімія), 014 Середня освіта (Природничі науки) 073 Менеджмент (Управління навчальним закладом), 073 Менеджмент (Управління проєктами), 073 Менеджмент (Управління інноваційною діяльністю), 091 Біологія, 101 Екологія та 102 Хімія, що набули компетентності відповідно до загальнодержавних стандартів вищої освіти. Досягнення цієї мети передбачає поліпшення якості навчання шляхом збільшення обсягів самостійної роботи студентів, розширення електронних інформаційних ресурсів, необхідністю підготовки належного науково-методичного та навчально-організаційного забезпечення самостійної роботи студентів з дисциплін загальної та професійної підготовки.

Щорічного вдосконалення потребує навчально-методичне забезпечення з навчальних дисциплін, обсяги яких у майбутньому змінюватимуться відповідно до змін робочих навчальних планів.

Активізації потребує використання викладачами у навчальному процесі інноваційних методів, що опираються на тісну інтеграцію освіти і науки (дистанційне навчання) та розроблення відповідного методичного забезпечення, а також упровадження в навчальний процес новітніх технологій навчання, що підвищують продуктивність праці викладачів і ефективність організації навчальної діяльності студентів.

У подальшому пріоритетним напрямом навчально-методичної роботи вбачається створення викладачами навчальних посібників для студентів з вивчення навчальних дисциплін за оновленими навчальними планами та програмами, за дистанційною формою навчання. Покращення потребує матеріально-технічна база факультету (аудиторій, лабораторій, музейних зал та Ботанічного саду). Важливою перспективою є створення, розвиток і вдосконалення сайту факультету включно із розділами присвяченими студентському самоврядуванню.

Подальшим у перспективі є впровадження в освітній процес нових спеціальностей та освітньо-професійних програм.

Серед пріоритетів **науково-дослідницької роботи** факультету повинні бути:

- інтеграція досліджень і розробок кафедр у національний і міжнародний науковий простір, розвиток науково-інноваційної діяльності;

- активізація роботи викладачів із отримання грантів на наукові дослідження;

- підвищення наукового та професійного рівня професорсько-викладацького складу за рахунок захистів кандидатських та докторських дисертацій;

- збільшення кількості наукових заходів, що проводяться на базі факультету та розширення участі у вітчизняних та міжнародних наукових програмах, семінарах, симпозіумах, круглих столах, присвячених сучасним проблемам науки і освіти;

- збільшення публікацій за рахунок їх видання у фахових українських та міжнародних наукових журналах, що індексуються у наукометричних базах Web of Science та Scopus;

- організація та забезпечення постійного підвищення кваліфікації, безперервного оновлення теоретичних та практичних знань викладачів з метою удосконалення професійних знань, навичок і вмінь;

- співпраця з провідними установами та навчальними закладами з метою удосконалення системи дистанційної освіти;

- здійснення заходів щодо залучення провідних фахівців, науковців та керівників шкіл, організацій, підприємств до проведення навчального процесу;

- проведення постійно діючих наукових семінарів із залученням науковців з інших ЗВО у тому числі в online режимі;
- рецензування авторефератів, монографій, підручників, посібників та іншої навчальної літератури;
- забезпечення мотивації до активної наукової роботи студентів, аспірантів і молодих вчених через розвиток наукових товариств та залучення їх до наукових досліджень;
- організація дискусійного клубу студентів задля обговорення результатів науково-пошукової роботи студентів;
- наукове співробітництво з українськими та закордонними ЗВО;
- проходження кожним викладачем факультету тренінгів з написання освітніх програм, які організує Національне агентство з забезпечення якості освіти.

Виховна робота зі студентами спрямовуватиметься на виховання поваги до своєї держави, університету та факультету, організацію заходів щодо збереження традицій та звичаїв українського народу, проведення виховної роботи за принципами гуманізму, спадкоємності поколінь, шанобливого ставлення до рідної мови та культури, формування цілісної особистості та її високих моральних якостей, сприяння всебічному розвитку студентської молоді.

Виховна робота вестиметься за такими напрямками:

- проведення роботи спільно з органами студентського самоврядування з патріотичного виховання;
- забезпечення умов для самореалізації особистості відповідно до інтересів та можливостей;
- посилення просвітницької роботи з метою дотримання здорового способу життя та протидії поширенню тютюнопаління, наркоманії, СНІДу, туберкульозу та переривання вагітності;
- сприяння роботі студентського самоврядування, підвищення ролі в організації навчально-виховного процесу, вирішення питань поселення й організації студентського життя в гуртожитках.

Продовжувати здійснювати активну роботу науково-педагогічного та інтелектуального потенціалу університету, природничого факультету в цілому, проведення системи заходів з профорієнтаційної роботи та розширення географії зв'язків факультету із загальноосвітніми навчальними закладами України. Необхідно активізувати профорієнтаційну роботу з випускниками факультету з метою залучення їх до навчання в аспірантурі та докторантурі, а також проводити моніторинг кар'єрного росту випускників факультету.

Організаційно-методична робота на факультеті повинна базуватися на таких принципах:

- модернізації та оновлення електронної бази даних методичного забезпечення;
- дослідження ефективності впровадження елементів дистанційного навчання;
- забезпечення новими навчально-методичними комплексами;
- проведення акредитацій освітніх програм;
- створення навчально-наукової лабораторії екологічного моніторингу;
- здійснення подальшої розробки та удосконалення вже наявних навчальних робочих програм (силабусів) з нормативних та вибіркового освітніх компонентів з метою узгодження зі змістовими стандартами європейського та світового освітнього простору;
- створення сучасні НМК, що включають широкий спектр методичних рекомендацій та розробок, контрольних робіт, практикумів та практичних завдань (кейсів) тощо з урахуванням інноваційних освітніх технологій;
- здійснення подальшої підготовки до видання підручників та посібників з фахових дисциплін та інших публікацій навчально-методичного спрямування;
- удосконалення системи контролю за якістю освіти, шляхом активізації моніторингу проведення лекцій, лабораторних, практичних занять завідувачами кафедр та деканом факультету;
- дотримання політики академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу та продовження роботи школи Академічної доброчесності шляхом читання відповідних лекцій, семінарів з отримання відповідної інформації;
- активізація розвитку співпраці із стейкхолдерами для удосконалення формування освітніх програм та навчальних планів;
- забезпечення використання сертифікованих комп'ютерних програм для викладання навчальних дисциплін;
- залучення студентів до участі в конкурсах студентських наукових робіт та олімпіад різного рівня.
- забезпечення виконання програм підвищення кваліфікації викладачів факультету у відповідних установах та організаціях в Україні та закордоном.
- захист об'єктів права інтелектуальної власності учасників науково-освітнього процесу факультету та створення центру інтелектуальної власності [3] в рамках Стратегії економічного розвитку територіальної громади.

Забезпечення студентів інформацією щодо працевлаштування. Основним завданням природничого факультету мають стати:

- розширення переліку баз практик підприємств-роботодавців;

– збір, узагальнення аналіз і надання студентам інформації щодо кадрових переваг та вимог на ту чи іншу посаду;

– проведення щорічних ярмарок вакансій, презентацій шкіл та підприємств, що сприяють працевлаштуванню студентів та випускників;

– надання через сайт факультету у рубриці «Сторінка стейкхолдера» інформації щодо вакансій;

– розширення діапазону роботи із обдарованими дітьми через фахові Олімпіади, конкурси наукових робіт, у тому числі за форматом МАН України з метою залучення їх до навчання в університеті.

Висновки та пропозиції щодо основних напрямів удосконалення роботи природничого факультету. У програмі розвитку природничого факультету запропоновано основні аспекти навчально-методичної, наукової, виховної та організаційної діяльності. Запропонована програма буде реалізуватися через:

1. Злагоджену роботу усіх кафедр з виконання зазначених у ній положень та оптимізації навчально-виховного процесу.

2. Постійне підвищення викладачами факультету свого професійного рівня, зокрема, за рахунок участі у міжнародних програмах, тренінгах, майстер-класах та наукових семінарах.

3. Залучення викладачів факультету до експертної роботи у Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти.

4. Ефективну співпрацю природничого факультету з ректоратом Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та іншими структурними підрозділами.

5. Співпрацю з провідними підприємствами, організаціями, установами щодо організації проведення практик, майстер-класів, лекцій та семінарів.

6. Розроблення та реалізацію програми популяризації природничого факультету в засобах масової інформації та соціальних мережах.

Список використаних джерел:

1. <http://nature.pnpu.edu.ua/index.php/istoriya/>
2. <https://rada-poltava.gov.ua/people/56339477/>
3. Школяр С. П., Новописьмений С. А. Створення центру інтелектуальної власності в рамках Стратегії економічного розвитку територіальної громади / Управління навчально-виховним процесом нової української школи в контексті національно-патріотичного виховання молоді : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів) (6 квітня 2021 р., м. Полтава) / за заг. ред. М. В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПП Астроя, 2021. С. 258–259.